SOOLISE VÕRDÕIGUSLIKKUSE
JA VÕRDSE KOHTLEMISE VOLINIK

Karmen Joller
Sotsiaalminister
Suur-Ameerika 1
10122 Tallinn

Meie: 27.06.2025 2.5/33_2025

Austatud minister Karmen Joller

Esitasite Eelnõude Infosüsteemi kooskõlastamiseks ja arvamuse andmiseks terviseministri määruse "Soolise ebakõla kohta otsuse tegemise tingimused ja kord" eelnõu.

Tervitan, et olete pikki aastaid muutumatuna püsinud ja ajale jalgu jäänud soolise ebakõla kohta otsuse tegemise määrust muutma asunud.

Julgustan Teid aga lähenema soo tunnustamise teemale inimõiguste vaatepunktist ning viima seda paremasse kooskõlla huvikaitseorganisatsioonide (näiteks LGBT Ühing, Inimõiguste Keskus), kompetentsikeskuste (näiteks SA Mõttekoda Praxis) ning rahvusvaheliste soovitustega (näiteks ILGA-Europe), mille kohaselt peaks inimese soo tunnustamine põhinema tema enesemääramisel, mitte psühhiaatri ja arstliku komisjoni heakskiidul. See tähendaks muuhulgas, et määruse alusel töötava komisjoni roll peaks olema pigem konsultatiivne, mitte otsustav.

Samuti pean murettekitavaks endiselt määruses olevaid tähtaegu (eelnõus § 3 ja § 4), mis muudavad soolise ebakõlaga inimeste soo tunnustamise protsessi põhjendamatult pikaks. See mõjutab oluliselt soolise ebakõlaga inimeste vaimset tervist ning võib muuhulgas tähendada, et neil on keeruline osaleda hariduses või leida tööd. See omakorda soodustab aga tõrjutust ja majanduslikku haavatavust.

Häid eeskujusid, kuidas kõnealust teemat transinimeste suhtes väärikalt lahendada, on mitmeid. Võrreldava riigina, kellest head eeskuju võtta, toon välja väikeriik Islandi.

Kutsun Teid seega üles soo tunnustamise protsessi laiemalt kaasajastama ning selle jaoks kaasama vastavatesse aruteludesse Eesti huvikaitseorganisatsioone ja kodanikeühendusi. Olen ka ise hea meelega nõus sel teemal edasi arutlema.

Lugupidamisega,
Christian Veske
Soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise volinik
/allkirjastatud digitaalselt/